

ZRCADLO

Výtvarné a literární práce studentů vrchlabského gymnázia

*Když chceš v sobě čisté síly najít
nemusíš se vůbec bát
když je neobjevisí síla k zahubení
proroste ti srdcem
Ten stroj seš ty*

(Úryvek z písně Ten stroj seš ty; hudba i text Vilém Čok; hudební skupina Nová růže)

Ty, človče, jsi stroj, součást systému. Jsi (ne)užitečnou součástí – a kdo to rozsoudí? V 90. letech jsme si text písně spojili se vztahem komunistické reality k člověku; mysleli jsme si, že už to tak není a nebude. Nedávno jsem si vybavil (Salvet) název této písně, skladbu jsem si pustil a přivedlo mě to k přemýšlení o tom, jakou „cenu“ má existence člověka dnes. Když na vysokoškolských kolejích zněly písně kapel Mňága a Žďorp, Pražský výběr, Visací zámek, viděl dvacetiletý člověk před sebou život jako stavbu pyramidy. Jak je to dnes? Kde jsme se zasekli? Kam zmizel zlatý vrchol?

Pít či nepít, to je oč tu běží

Už Lucius Seneca říkal, že opilství není nic jiného než dobrovolné šílenství. Byli jste už ale někdy jako řidič na party? Kdo je tady potom šílenec, Luciusi? Alkohol je jed. Kdo ví, jestli pokud by ho vynalezli dnes, byl by vůbec legální? Trávíme si ale zcela dobrovolně těla i duše spoustou různých věcí, příkladem mi budiž rodinná sešlost, mnohem méně otravná po pár drincích.

Rozhodnutí abstinovat se dá z mého úhlu pohledu považovat za spáchání sociální sebevraždy. Na akcích se už nebudeš bavit, nebo nebudeš bavit ostatní. Nedokážeš s nimi držet krok, nepopluješ na stejné vlně. Dříve nebo později tě přestanou zvát, nebo přestaneš pozvání přijímat. Staneš se asociálním individuem. Důsledky takové změny jsou i evolučně podmíněné, přijde-li o své teplé místočko ve společnosti, tlupa tě zatratí, zemřeš tragicky a v osamění.

Pít je útekem i oslavou. Když máš dobrý den, dáš si večer sklenku. Když máš špatný den, dáš si večer sklenku. Když máš návštěvu, narozeniny, úspěch, neúspěch, dáš si sklenku. Anebo o pár víc. Udělá tě to zase osobně i společensky šťastnějším člověkem. Jednoho dne se v klubu seznámíš se spanilou dívkou, a jak se budete ořukávat, tak si budete přiřukávat. Potom se dlouze zadíváš do jejích magických očí, a užiješ lásku svého života a budoucí manželku. Nebo tato náhodná známost skončí nechráněným stykem, neplánovaným početím a stejně si jí budeš muset vzít, smolík. Na svatbě vám tak jako tak všichni připijí na zdraví. Narození dítěte, to se musí zapít. Nezapomeň pořádně potopit potomků v batolecím věku fotku s lahvačem, jakou máme všichni, ať se tato krásná tradice nevytratí. Byla by škoda tu normalizaci pítí vzdát zrovna teď, když se nám to tak hezky daří.

„Život není o počtu nadechnutí, ale o chvílích, co nám dech berou.“ A každá výjimečná chvíle je ještě více dechberoucí s vhodně zvoleným nápojem. Východ slunce je ještě silnějším zážitkem se sklenkou Tequila Sunrise, a co teprve milování na pláži... Musíme si řádně užít každý lok, dokud můžeme. Život je jako zápas v beerpongu. Nedá se vyhrát, nakonec, spoléhající se na náš zdravotnický systém, budeme všichni společně ležet v nemocnici. Až už to naše játra přestane bavit, hádejte, čí orgány nám transplantují. Budou to orgány těch abstinujících blbců, které nepítí stejně nespasilo.

Alkohol nás provází od životního aperitivu až po finální digestiv. A týká se to nás všech, bojovat proti osudu se nevyplácí. Na konci naší životní pívni štafety stejně všichni musíme zemřít. Na popel tě spálí jako absint v B52 bez ohledu na minulost. A na tvoji počest si na pohřbu samozřejmě připijí. Tak na zdraví!

Agáta Knobová (8. A)

Stroj, který mi padl do oka

Mlhavého rána jsem se probudil ve své posteli, nasnídal se a bleskurychle vyrazil ke dveřím. Podařilo se mi trochu zaspát, na vlak jsem proto pospíchal, ale co čert nechtěl, vlak mi stejně ujel. Bylo mi trapně, říkal jsem si: Je mi 39, ale neumím se vzbudit včas. Nezbyvalo mi tudíž nic jiného než se na svou cestu do Prahy vydat vlakem pozdějším. Dvouhodinové čekání jsem si zkrátil zakoupením novin v trafice a téměř celou krabičkou cigaret. Když tu vlak konečně zastavil u perónu a já mohl nastoupit. Vagóny byly plnější, než když jezdím ráno, procházel jsem tedy uličkou a míjel jedno kupé za druhým. Ve druhém voze, v kupé číslo 23 seděl pouze starší pán. Požádal jsem ho,

Není od věci vzpomenout na Dopis rukojmímu Antoina de Saint-Exupéryho, kde je ústřední pasáž věnovaná účtě k člověku. Úcta k člověku, se kterým třeba nesouhlasím, přesto jej respektuji jako člověka. („Mohu popírat ve jménu své cesty cestu, kterou si zvolil jiný. Mohu kritizovat jeho rozumové pochody. Rozumové pochody jsou vratké. Ale musím respektovat toho člověka v úrovni Ducha, plahočí-li se k stejné hvězdě.“) Úcta k člověku, který je jiný než já, přesto mě neochuzuje, naopak činí mě bohatším. „Přijímám-li u svého stolu přítele, který kulhá, poprosím ho, aby si sedl, a nežádám ho, aby tančil.“ Dnes se po nás často chce, abychom se chovali korektně. Je tato korektnost ale naplněná opravdovým soucitem a empatií, není to jen mocenský prostředek a nástroj k uniformizaci a ovládnutí masy? „Pořádek pro pořádek oklestuje člověka o jeho nejbystřejší schopnost, totiž přeměňovat i svět i sebe sama. Život tvoří pořádek, ale pořádek netvoří život.“ říká Exupéry. Život společnosti řízené pouze příkazy a mainstreamovým proudem se už nikam nerozvíjí; pouze pluralita znamená opravdový život. Vnímáme-li společenství jako masu, jsou jednotlivci pouhými stroji.

Námětem studentských prací v tomto vydání Zrcadla je právě člověk jako stroj hodnocený dle své užitné hodnoty. Otázky alkoholismu (Agáta Knobová, 8. A), náhrady části lidského těla (Šimon Michálko, 8. A), člověk jako hrdina a morální vzor (Kryštof Macháček, 4. B).

Jan Salvét a Jan Krejčí

zda si mohu přisednout, a konečně se vydal na cestu do Prahy. Spolucestující se mi představil jako dr. Pur. Po dočtení zakoupených novin mě cesta začala nudit. Při prohlížení okolí mě zaujal článek, který četl pan doktor. Psalo se v něm něco o možnostech chirurgické náhrady oka, konkrétně o kovových implantátech, které se do důlků vkládají, něco jako zlaté zuby. Já si však myslel (mám totiž doktorát z makromolekulární chemie), že by tomuto účelu mnohem více posloužila umělá hmota. Něco jako hydrofilní polymer.

Ihned po příjezdu jsem veškerý svůj volný čas, celé dny a celé noci věnoval výzkumu právě očních implantátů. Moje zarputilá práce se mi stala o pár let později osudnou, když mě z univerzity pro nedostatečné výsledky v mém výzkumu vyhodili, a dokonce zlikvidovali veškeré poznatky. Přesvědčil jsem proto Ústav makromolekulární chemie, aby mě v bádání podpořil. Dlouhé roky jsem testoval různé metody výroby čoček, než se mi povedlo vynalézt metodu odlévání do skleněných forem. Odlité implantáty se zdály jako nadějná možnost, přeci jen vznikala čočka s precizní optikou, která oko již téměř nedráždila. Jedinou vadou na kráse byla náročná výroba způsobená jemným obrušováním hran odlitků. I přes to, že se zdárný konec zdál už nablízku, mě z ústavu vyloučili a výzkum byl zastaven.

Když jsem se po půl roce postavil na vlastní nohy, napadlo mě pokračovat s vývojem doma. Stavebnice Merkur, která v dětství sloužila jako moje hračka, se ukázala být ideálním pomocníkem. Všechny modely, stroje a držáky jsem stavěl právě z ní. Jednoho dne mě napadlo zkusit čočky odlít za pomoci odstředivé síly. Z deseti dlouhých dílů číslo 1025 jsem postavil základní konstrukci, přidal podpěry, hadičky, držáky, deset koleček číslo 1042 a nakonec přidal skleněné formy. Teď už stačilo celou konstrukci za pomoci řemenu roztočit. Jenže co motor? Žádný jsem doma neměl, ale vidina dokončení mého vynálezu mě velmi lákala. Byla půlnoc, nemohl jsem proto vstát a jít jeden koupit. Nedalo mi to, a tak jsem rozebral gramofon, vytáhl z něj motor používaný k otáčení desek a nainstaloval ho do své konstrukce. Následovalo pár nepovedených pokusů, ale někde okolo druhé ráno ležely na mém stole první kontaktní čočky, vyrobené metodou monomerního odstředivého odlévání v odkrytých rotujících formách, metodou, která umožňovala vyrobit skvělé čočky s téměř nulovými náklady.

Americké firmy se můj objev i přes veškeré patenty pokusily několikrát ukrást. Připravili mě o velké zisky, protože k vyhrání sporů, které o můj vynález probíhaly, bylo potřeba mé svědectví, což by znamenalo účast na soudech, které se odehrávaly ve Spojených státech. Chtěl jsem se bránit, ale totalita mi to v té době nedovolila. Moje vzpomínky a můj příběh však nikdo ukrást nemůže.

Šimon Michálko (8. A)

Hrdinství v dnešní době

V rozborech známých knih a filmů často čteme věty typu: Hrdina byl..., O hlavním hrdinovi se dá říci, že..., Hlavní hrdinka řekla..., Ukáže se, že hlavní hrdina... apod. O kom se ale dá skutečně tvrdit, že je pravým hrdinou?

Když mluvíme o knihách a filmech, myslíme většinou na postavu, která se v ději objevuje nejčastěji. Ale podle mého názoru fakt, že se kolem někoho vše točí, neznamená ani zdaleka, že musí být opravdovým hrdinou. Reálný hrdina totiž nejen že musí být v příběhu hojně zastoupen, ale musí mít také hrdinské vlastnosti. Jaké tedy jsou vlastnosti ideálního hrdiny?

Hrdina by měl být moudrý, odvážný, statečný a vytrvalý. V průběhu děje by pak tyto vlastnosti měly být vystaveny těžké zkoušce, tzv. přímému ohni, ale v závěru by měl být hrdina za svou statečnost a vytrvalost odměněn. V mnoha dílech, zejména těch, kde se vyskytuje akce, dobrodružství nebo nebezpečí, oceňuji ještě další praktické vlastnosti – sílu, zdatnost, bojovnost a vůdcovství. Hrdinky pak – jako zdravý protějšek – bývají krásné a půvabné.

Takto vznikli idealizovaní hrdinové – tyto jevy jsou přivedeny do extrému. Něco takového pozorujeme v starodávných rytířských eposech, kde čteme o princeznách, na které kdo pohlédl, už se do nich zamiloval, a o rytířích, na které když nepřítel pohlédl, padl mrtev proklán pohledem. Rytíř z eposu má oči jako blesk, paže jako kořeny stoletého dubu, nohy jako sloupy a jeho meč září jako slunce. Když podobné řádky čteme, máme tendenci pochechtávat se, jak je to přehnané a jak byli tenkrát naivní. Ale zkusme se podívat třeba na takového Terminátora! Chlap jako hora, samý sval, černá bunda a černé brýle na drsné tváři. V ruce třímá „kvér“ jako hrom a sedí na nadupané lesklé motorce. Když se podíváte na něj, pochopíte, že jsme se moc daleko neposunuli.

V mnoha dnešních dílech se vyskytují hrdinové, kteří jsou sice silní, chytří a dokonalí, ale zato jim úplně chybí čestnost, věrnost, skromnost atd. Na takové filmy se sice dívat dá, ale řeknu vám, že sledovat to, jak hlavní hrdina podvádí svou ženu nebo se chová jako arogantní nadčlověk, to není žádné potěšení. V dobrých dílech probíhá souboj dobra a zla, a hrdina má právě ztělesňovat to dobro. Někteří lidé zastávají názor, že hrdina musí mít i špatné vlastnosti. Vždyť přece nic není černobílé. S tím ale zásadně nesouhlasím. Špatné povahové vlastnosti vidí člověk kolem sebe až příliš často, takže nechápu, proč jimi ještě kazit knihu nebo film.

A co je vůbec nejstrašnější: antihrdina. Ten je nečestný, nespravedlivý a je to sobec. Zároveň je neschopný, slabý a hloupý. Prostě osoba, na které vás upoutá akorát to, jaký je to hlupák a darebák. Nechápu, že někomu vůbec stojí za to nějaké dílo s takovouto ústřední postavou vymyslet. Přesto se najdou lidé, kteří nejen že romány a filmy s těmito „hrdiny“ tvoří, ale dokonce nacházejí podivné potěšení v pitvání se ve všech úchylnkách a ohavnostech, jaké jen na tomhle světě existují. Je to divné – je to šílené, ale přesto takoví lidé jsou.

Takže když to shrneme – hrdina má být silný a statečný válečník. Pokud nemá tyto schopnosti, ať je aspoň čestný. A když už není ani čestný, pak stojí za úvahu, jestli chceme takové dílo vůbec znát.

Kryštof Macháček (4. B)

